

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.009.03.2022

**Pani
Alina Tarczyńska**

**Dyrektor Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Lubinie**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Lubinie
ul. Składowa 3
59-300 Lubin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/033 – „Usługi asystenta osobistego jako wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie ¹ , ul. Składowa 3, 59-300 Lubin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Alina Tarczyńska, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie od 16 grudnia 2002 r. ² .
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępność wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, w tym identyfikacja ich potrzeb, w szczególności w zakresie usług asystenta osoby niepełnosprawnej. 2. Realizacja zadań wynikających z Programu, rozliczanie usług asystenckich oraz uzyskanie zakładanych efektów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021, z wykorzystaniem dokumentów sporządzonych przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Radosław Chodziński, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/92/2022 z 26 kwietnia 2022 r.

(akta kontroli: tom I, str. 1-3)

---

¹ Dalej: PCPR lub Centrum.

² Dalej: Dyrektor PCPR.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

PCPR podejmowało działania w celu rozpoznania i określenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu lubińskiego. Realizowało także programy i projekty dotyczące wspierania osób z niepełnosprawnościami, w tym finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego⁵ Program pn. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”⁶.

Centrum prowadziło także działania informacyjne skierowane do mieszkańców powiatu lubińskiego o uzyskanym wsparciu finansowym na usługi asystencji i innych formach pomocy dla osób z niepełnosprawnościami.

Składając wnioski do Wojewody Dolnośląskiego o środki finansowe z edycji *Programu* na rok 2020 i 2021, Centrum dopełniło wszystkich wymogów formalnych. W latach 2020-2021 usługami asystenta w ramach *Programu* realizowanego przez PCPR objęto 46 osób z niepełnosprawnościami. Asystenci na podstawie umowy zlecenia wykonali 7 490 godzin usług (45,31% zaplanowanych).

W latach 2020-2021 PCPR wykorzystało łącznie kwotę 274 532,71 zł (40,29%) środków finansowych przyznanych przez Wojewodę Dolnośląskiego na realizację *Programu*. Środki te zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem. Wydatki były poniesione w okresie kwalifikowalności oraz na zadania określone w *Programie*.

Niewykorzystanie zaplanowanej puli środków finansowych w łącznej wysokości 406 825,79 zł w głównej mierze spowodowane było czynnikami i okolicznościami zewnętrznymi, niezależnymi od Centrum, takimi jak m.in.: późne rozpoczęcie *Programów*, brak odpowiedniej liczby kandydatów na asystentów oraz sytuacja związana z pandemią COVID-19. PCPR terminowo przekazało niewykorzystane środki z Funduszu Solidarnościowego na rachunek Wojewody Dolnośląskiego. PCPR podejmowało również odpowiednie działania nadzorczo-kontrolne w zakresie realizacji zadań asystentów.

Niezależnie od powyższego w działalności Centrum stwierdzono nieprawidłowości o charakterze formalnym, które dotyczyły: **[1]** odnotowania w dokumentacji rozpoczęcia usług asystenckich przed ich formalnym przydzieleniem (w trzech przypadkach); **[2]** omyłkowej kwalifikacji kosztu w sprawozdaniu z realizacji *Programu* (w jednym przypadku).

---

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Zgodnie z ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1787, ze zm.). Dalej: ustawa o Funduszu Solidarnościowym.

⁶ Dalej: *Program*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dostępność wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, w tym identyfikacja ich potrzeb, w szczególności w zakresie usług asystenta osoby niepełnosprawnej

Opis stanu faktycznego

1.1. Sytuacja osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu

PCPR dokonywało rozpoznania sytuacji osób z niepełnosprawnościami wśród mieszkańców powiatu lubińskiego, przede wszystkim w trakcie opracowywania: „Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubińskim na lata 2017-2023”⁸, a także spójnego z powyższą strategią: „Powiatowego programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2017-2023”⁹, oraz „Powiatowego programu ochrony zdrowia psychicznego na lata 2017-2023”¹⁰.

(akta kontroli: tom I, str. 12, 19-46, 47-89, 90-108, tom II, str. 36)

Diagnozę sytuacji i określenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami dokonano m.in. na podstawie:

- informacji będących w dyspozycji PCPR,
- informacji dostarczonych przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące w poszczególnych gminach powiatu lubińskiego,
- informacji ze Starostwa Powiatowego w Lubinie,
- informacji z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubinie,
- informacji od organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami¹¹,
- wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- danych Głównego Urzędu Statystycznego.

(akta kontroli: tom I, str. 12-15, 243-292, tom II, str. 36)

Ponadto PCPR w celu pozyskania dodatkowych środków w ramach programów, tj. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Aktywny samorząd”, „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”, dokonywało rozeznania (diagnozy) potrzeb osób z niepełnosprawnościami, na podstawie zapytania¹² skierowanego do: organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami, Warsztatów Terapii Zajęciowej, placówek oświatowych, ośrodków pomocy społecznej.

(akta kontroli tom I, str. 13, 233-247, tom II, str. 36)

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Przyjętej 26 stycznia 2017 r., uchwałą nr XXVII/182/2017 Rady Powiatu Lubińskiego. Dalej: *Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych*.

⁹ Przyjętego 26 stycznia 2017 r., uchwałą nr XXVII/183/2016 Rady Powiatu Lubińskiego. Dalej: *Powiatowy program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami*.

¹⁰ Przyjętego 26 stycznia 2017 r., uchwałą nr XXVII/186/2017 Rady Powiatu Lubińskiego. Dalej: *Powiatowy program ochrony zdrowia psychicznego*.

¹¹ Na przykład od Stowarzyszenia Przyjaciół i Rodziców Osób z Niepełnosprawnościami „Równe Szanse” w Lubinie; Stowarzyszenia „Dać Nadzieję” w Lubinie.

¹² Dotyczącego m.in. liczby osób kwalifikujących się do udziału w Programie.

We wnioskach z diagnozy w *Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych*¹³ stwierdzono, że niepełnosprawność jest istotnym problemem społecznym w powiecie lubińskim. Wiąże się z ograniczeniami w funkcjonowaniu społecznym i zawodowym. Niepełnosprawność członka rodziny wpływa na całą rodzinę i często prowadzi do ubóstwa (m.in. ze względu na brak możliwości podjęcia pracy, konieczność opieki nad niepełnosprawnym, wydatki na leki) oraz problemów z bieżącym funkcjonowaniem. W dokumentach tych stwierdzono, że problem ten jest szczególnie istotny z perspektywy powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego, na którym spoczywają obowiązki wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

(akta kontroli: tom I, str. 38-39, tom II, str. 37)

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych określiła priorytety przyszłych działań powiatu lubińskiego w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Jako jeden z celów strategicznych¹⁴ w tym dokumencie ustanowiono: *Poprawę społecznego i zawodowego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami*¹⁵. W tym zakresie wśród celów operacyjnych, wymieniono: *Wzrost aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami*¹⁶; *Poprawę kondycji fizycznej osób z niepełnosprawnościami*¹⁷; *Ograniczenie występowania barier technicznych oraz rozwój infrastruktury pozwalającej aktywnie funkcjonować osobom niepełnosprawnym*¹⁸; *Wzrost aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami*¹⁹; *Zapewnienie odpowiedniej edukacji dzieciom i młodzieży z różnymi niepełnosprawnościami*²⁰; *Rozwój powiatowych kadr wsparcia osób z niepełnosprawnościami*²¹.

(akta kontroli: tom I, str. 40-42, tom II, str. 37)

W związku z przystąpieniem do programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” nie aktualizowano *Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych*. W strategii, w jednym z zaplanowanych w niej działań wskazano *rozwój usług na rzecz osób z niepełnosprawnościami (w tym opiekuńczych)*.

(akta kontroli: tom I, str. 399, tom II, str. 37)

W *Powiatowym programie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami* wskazano cel główny programu: *Wspieranie osób z niepełnosprawnościami na drodze do ich pełnosprawnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, oraz kierunki działań w ramach:*

---

¹³ Analogiczne wnioski zawarto w *Powiatowym programie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami* oraz *Powiatowym programie ochrony zdrowia psychicznego*.

¹⁴ Cel strategiczny nr 3.

¹⁵ Oraz seniorów.

¹⁶ Działania służące realizacji celu, to m.in. rozwój usług na rzecz osób z niepełnosprawnościami (w tym opiekuńczych), rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej dla osób z niepełnosprawnościami, organizacja projektów aktywizujących i/lub integracyjnych.

¹⁷ Działania służące realizacji celu, to m.in. pomoc w zaopatrzeniu w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny; dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

¹⁸ Działania służące realizacji celu, to m.in. inwestycje zmierzające do likwidacji barier technicznych i/lub architektonicznych w przestrzeni publicznej; zapewnienie osobom niepełnosprawnym miejsc w mieszkaniach chronionych, domach pomocy społecznej, dziennych domach pomocy oraz środowiskowych domach pomocy.

¹⁹ Działania służące realizacji celu, to m.in. rozwój poradnictwa zawodowego; promocja rozwiązań z zakresu ekonomii społecznej.

²⁰ Działania służące realizacji celu, to m.in. tworzenie integracyjnych klas w ogólnodostępnych przedszkolach, szkołach podstawowych, zawodowych i średnich w powiecie; organizacja szkoleń dla kadry pedagogicznej mającej kontakt z dzieckiem z niepełnosprawnością.

²¹ Działania służące realizacji celu, to m.in. rozwój kompetencji kadr systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami; rozwój wolontariatu działającego na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

- rehabilitacji społecznej²²,
- aktywizacji i rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami²³,
- zapewnienia odpowiedniej edukacji dzieciom i młodzieży z różnymi niepełnosprawnościami²⁴,
- rozwoju aktywności społecznej, kulturalnej i zawodowej²⁵.

(akta kontroli: tom I, str. 79-84, tom II, str. 37-38)

Natomiast *Powiatowy program ochrony zdrowia psychicznego* zawierał elementy diagnozy problemu osób z niepełnosprawnościami chorych psychicznie. Wskazano w nim cel główny, a mianowicie: *Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi (w tym niepełnosprawnym z tej przyczyny) wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb*²⁶.

(akta kontroli: tom I, str. 102-106, tom II, str. 38)

PCPR monitorowało sytuację niepełnosprawnych mieszkańców powiatu lubińskiego. Na tę okoliczność - w okresie objętym kontrolą - sporządzano corocznie stosowne dokumenty²⁷.

(akta kontroli: tom I, str. 15-16, 124-225, 248-264, 282-292, 294-348, 350-397, tom II, str. 38)

Centrum posiadało informacje, zgodnie z którymi na terenie powiatu lubińskiego:

- na koniec 2019 r. było 7 432 mieszkańców z niepełnosprawnościami²⁸ (7,0% ogółu mieszkańców²⁹), w tym:
  - 2 300 z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
  - 4 537 z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
  - 595 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności³⁰;
- na koniec 2020 r. było 7 248 mieszkańców z niepełnosprawnościami (6,8% ogółu mieszkańców³¹), w tym:
  - 2 318 z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
  - 4 357 z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,

²² M.in. dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych; dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami.

²³ M.in. dofinansowanie szkoleń i przekwalifikowania osób z niepełnosprawnościami; promocja zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami (prezentacja kosztów i korzyści).

²⁴ M.in. dostosowanie placówek edukacyjnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami; prowadzenie wsparcia dla rodziców / opiekunów dzieci niepełnosprawnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

²⁵ M.in. rozwój wolontariatu działającego na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami; rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej.

²⁶ Cele szczegółowe programu to: upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej; upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego; aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi; skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy; udzielenie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.

²⁷ Informację o realizacji Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, Informację o realizacji Powiatowego programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, Informację o realizacji Powiatowego programu ochrony zdrowia psychicznego. Informacje z tego zakresu zamieszczano także w Raportach o stanie powiatu lubińskiego, w sprawozdaniach z działalności PCPR i w Ocenach zasobów pomocy społecznej. Ponadto w roku 2020 sporządzono Ewaluację *Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych*.

²⁸ Z orzeczeniem o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

²⁹ Powiat lubiński liczył wówczas 106 150 mieszkańców.

³⁰ łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

³¹ Powiat lubiński liczył wówczas 105 896 mieszkańców.

- 573 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności³²;
- na koniec 2021 r. było 7 028 mieszkańców z niepełnosprawnościami (6,7% ogółu mieszkańców³³), w tym:
  - 2 361 z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
  - 4 135 z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
  - 532 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności³⁴.

(akta kontroli: tom I, str. 16-17, 408, tom II, str. 38-39)

1.2. Formy pomocy osobom z niepełnosprawnościami mieszkającym na terenie powiatu

Poza Programem „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, PCPR w okresie objętym kontrolą realizowało następujące formy pomocy (programy, projekty) dotyczące wspierania osób z niepełnosprawnościami:

- Dofinansowanie ze środków PFRON³⁵ uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych; sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami; zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze; likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych; kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej. Łącznie z tych form pomocy w latach 2019-2021 skorzystało 2 599 osób z niepełnosprawnościami³⁶;
- Realizacja programu „Aktywny samorząd”, finansowanego ze środków PFRON. Składał się z dwóch modułów, tj. I - likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami, oraz II - likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie. Łącznie z tych form pomocy w latach 2019-2021 skorzystało 278 osób z niepełnosprawnościami³⁷;
- Realizacja projektu „Inwestuję w swoją przyszłość” współfinansowanego ze środków EFS³⁸. Celem projektu było m.in. niwelowanie skutków niepełnosprawności, poprzez np. trening kompetencji i umiejętności społecznych; trening kompetencji życiowych; trening efektywnego uczenia się; trening kompetencji osobistych. Projekt ten był realizowany przez PCPR w 2019 r. W jego ramach wsparciem objęto 44 osoby z niepełnosprawnościami;
- Realizacja projektu „Bezpieczna Przystań”, współfinansowanego ze środków EFS. Celem projektu było zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości bytowych, nauki prowadzenia samodzielnego życia, rozwijanie samodzielności oraz sprawności w zakresie pełnienia ról społecznych, poprzez realizację usług i wsparcie systemu mieszkań chronionych treningowych. W ramach projektu utworzono mieszkanie chronione wspierane (wspomagane) dla osób

³² Łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

³³ Powiat lubiński liczył wówczas 105 637 mieszkańców.

³⁴ Łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

³⁵ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; dalej: PFRON.

³⁶ Z tego 930 w roku 2019; 701 w roku 2020 i 968 w roku 2021.

³⁷ Z tego 101 w roku 2019; 88 w roku 2020 i 89 w roku 2021.

³⁸ Europejskiego Funduszu Społecznego.

z niepełnosprawnościami. Łącznie z tej formy pomocy w latach 2019-2021 skorzystało 13 osób z niepełnosprawnościami³⁹;

- Realizacja programu „*Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi*” finansowanego ze środków PFRON (MODUŁ III). Program ten był realizowany przez PCPR w 2020 r. Otrzymane środki finansowe PFRON zostały przeznaczone na wsparcie osób z niepełnosprawnościami, które utraciły, na skutek wystąpienia sytuacji kryzysowej⁴⁰, możliwość korzystania (przez okres co najmniej pięciu kolejnych następujących po sobie dni roboczych) z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych (za okres od trzech do pięciu miesięcy). Łącznie dofinansowaniem⁴¹ zostało objętych 227 osób z niepełnosprawnościami;
- Realizacja projektu „*Gotowi na nowe wyzwania*” współfinansowanego ze środków EFS. Projekt był realizowany przez PCPR w 2021 r. Celem projektu było wsparcie osób z niepełnosprawnościami w zakresie nabywania i wzmacniania kompetencji osobistych, życiowych i społecznych, poprzez poradnictwo prawne i psychologiczne, trening komputerowy, zajęcia fizjoterapeutyczne, w szczególności rehabilitacyjne, wyjazd do teatru i opery/operetki. W jego ramach pomocą objęto 30 osób z niepełnosprawnościami.

Łącznie z powyższych form pomocy w latach 2019-2021 skorzystało 3 191 osób z niepełnosprawnościami. Wliczając do tego uczestników programu „*Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej*”, było to 3 237 osób z niepełnosprawnościami. Z programu „*Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej*”, w okresie objętym kontrolą, skorzystało 46 osób z niepełnosprawnościami, a więc 1,4% z tych, którzy w tym czasie byli beneficjentami różnych form pomocy.

(akta kontroli: tom I, str. 401-404, 412-417, tom II, str. 40-41)

Do nowych form pomocy osobom z niepełnosprawnościami można zaliczyć realizację przez PCPR: Programu „*Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej*” – edycja 2022; projektu „*Inwestuję w swoją przyszłość II*” – którego realizacja planowana jest do 30 czerwca 2023 r.; projektu „*Bezpieczna Przystań*” – realizowanego do 30 kwietnia 2022 r.; projektu „*Gotowi na nowe wyzwania*” – którego realizacja planowana jest do 28 lutego 2023 r.⁴².

(akta kontroli: tom I, str. 404-406, 418-421, tom II, str. 41)

Formy pomocy osobom z niepełnosprawnościami, które nie zostały wdrożone do realizacji na terenie powiatu lubińskiego to⁴³:

- Zajęcia klubowe w Warsztatach Terapii Zajęciowej⁴⁴. Jest to zorganizowana forma rehabilitacji mająca na celu wsparcie osób z niepełnosprawnościami w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym oraz zawodowym. Nie zostały utworzone z uwagi na fakt, iż żaden z sześciu WTZ działających na terenie powiatu lubińskiego nie zaplanował uruchomienia zajęć

³⁹ Z tego cztery w roku 2019; pięć w roku 2020 i cztery w roku 2021.

⁴⁰ Spowodowanej COVID-19.

⁴¹ Na kwotę 316 000,00 zł.

⁴² Najnowsza forma pomocy uruchomiona od 1 września 2021 r.

⁴³ Wynikające z Wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej w opracowywanym corocznie Sprawozdaniu z działalności PCPR.

⁴⁴ Dalej: WTZ.

klubowych, pomimo że PCPR występowało do WTZ o podjęcie działań mających na celu przystąpienie do tego programu;

- Funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy⁴⁵, zapewniającego całodobową, specjalistyczną pomoc osobom z niepełnosprawnościami, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. ŚDS nie został utworzony z powodu niedysponowania przez PCPR bazą lokalową na ten cel. Centrum występowało do organizacji pozarządowych⁴⁶, aby podjęły stosowne działania zmierzające do utworzenia i prowadzenia ww. formy wsparcia. W okresie objętym kontrolą⁴⁷ żadna z organizacji pozarządowych nie podjęła się prowadzenia ŚDS.

(akta kontroli: tom I, str. 406, tom II, str. 41)

1.3. Przygotowanie do przystąpienia do *Programu Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej* i informowanie o jego realizacji

Przed przystąpieniem do realizacji *Programu* w roku 2020 oraz w roku 2021, PCPR każdorazowo sporządzało kalkulację w zakresie zapotrzebowania na usługi asystencji, w tym m.in. w zakresie planowanej liczby osób z niepełnosprawnościami, którym zostaną przyznane usługi asystenta, planowanej liczby godzin usług asystenta i przewidywanych kosztów realizacji zadania.

Dane dotyczące liczby osób z niepełnosprawnościami potrzebujących wsparcia w zakresie usług asystenckich w ramach *Programu* zostały pozyskane od organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu lubińskiego⁴⁸, placówek oświatowych⁴⁹ i WTZ⁵⁰. Z tych źródeł Centrum знаło potrzeby osób z niepełnosprawnościami i ich najbliższych, polegające przede wszystkim na pomocy w pokonywaniu trudności w życiu codziennym⁵¹.

(akta kontroli: tom I, str. 187, 224-225, 503-506, 510-530, 621, tom II, str. 42)

Zapotrzebowanie na usługi asystenckie w powiecie lubińskim – wynikające ze sporządzonych dokumentów analitycznych⁵² – ujęto w złożonych do Wojewody Dolnośląskiego wnioskach o realizację *Programu* w roku 2020 i 2021⁵³. I tak, na rok 2020 zgłoszono zapotrzebowanie na usługi asystenckie dla 30 osób z niepełnosprawnościami⁵⁴, a na rok 2021 zgłoszono zapotrzebowanie na usługi asystenckie dla 46 osób z niepełnosprawnościami⁵⁵. Na rok 2020 zapotrzebowano na

---

⁴⁵ Dalej: ŚDS.

⁴⁶ Działających na terenie powiatu lubińskiego.

⁴⁷ Do dnia zakończenia kontroli, tj. do 9 sierpnia 2022 r.

⁴⁸ M.in. od Fundacji „Przystań” w Ścinawie, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Zarządu Rejonowego z siedzibą w Lubinie, Stowarzyszenia Przyjaciół i Rodziców Osób z Niepełnosprawnościami „Równe Szanse” w Lubinie.

⁴⁹ M.in. od Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych w Lubinie, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Przyjaciół Dzieci w Szklarach Górnych.

⁵⁰ M.in. od WTZ „Przytulisko” w Lubinie, WTZ „Kameleon” w Lubinie.

⁵¹ Na przykład w wyjściu i powrocie do domu, w tym w dojazdach na rehabilitację i zajęcia terapeutyczne, załatwianiu spraw urzędowych itp.

⁵² Tj. z Analizy potrzeb (dotyczy *Programu* w 2020 r.; dokument niedatowany) oraz w Kalkulacji przewidywanych kosztów realizacji *Programu* w 2021 r. z 4 stycznia 2021 r. (skorygowanej 5 marca 2021 r.).

⁵³ Wnioski te datowane były odpowiednio na: 31 października 2019 r. – o środki finansowe na rok 2020 i 4 stycznia 2021 r. – o środki finansowe na rok 2021.

⁵⁴ W tym dla 24 z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i sześciu z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

⁵⁵ W tym dla 31 z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, ośmiu z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i siedmiu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

usługi asystenckie łącznie 9 240 godzin⁵⁶, a na rok 2021, łącznie 15 095 godzin⁵⁷. Z uwagi na przyznanie na rok 2021 województwu dolnośląskiemu 50% wnioskowanej kwoty na realizację *Programu*⁵⁸, PCPR złożyło korektę zapotrzebowania w ww. zakresie. Po korekcie, zapotrzebowanie na usługi asystenckie na rok 2021 określono na 27 osób z niepełnosprawnościami⁵⁹ i na łączną liczbę 7 290 godzin⁶⁰. Stanowiło to w założeniu mniej o 19 osób z niepełnosprawnościami⁶¹ i 7 805 godzin, od pierwotnie planowanych liczb w tym zakresie.

(akta kontroli: tom I, str. 520, 522, 525-530, tom II, str. 42-43)

PCPR podjęło działania informujące o uzyskanym wsparciu finansowym w ramach *Programu*, których celem było przede wszystkim przeprowadzenie naboru osób z niepełnosprawnościami, przeprowadzenie naboru asystentów osób z niepełnosprawnościami, przedstawienie zakresu pomocy świadczonej w ramach usług asystenckich. Informacje pisemne w tym zakresie kierowane były przez Centrum do organizacji pozarządowych, WTZ, placówek oświatowych, ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu lubińskiego w celu ich rozpowszechnienia wśród podopiecznych, lub osób mogących pełnić funkcję asystenta. Informacje w ww. zakresie umieszczano także na stronach internetowych⁶², a także w formie ogłoszeń wywieszonych przed wejściem do budynku PCPR. Przesyłano je także do urzędów gmin z terenu powiatu lubińskiego.

(akta kontroli: tom I, str. 506-508, 531-572, tom II, str. 43)

Centrum informowało także o możliwości uzyskania przez osoby z niepełnosprawnościami innych form wsparcia, m.in. o: dofinansowaniu⁶³ ze środków PFRON; realizacji programu „Aktywny samorząd”; realizacji projektu „Bezpieczna Przystań”; realizacji programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”; realizacji projektu „Gotowi na nowe wyzwania”. Informacje te były zamieszczane na stronie internetowej PCPR, Starostwa Powiatowego w Lubinie, w formie ogłoszeń wywieszonych przed wejściem do budynku PCPR, w ośrodkach pomocy społecznej, itp.

(akta kontroli: tom I, str. 507-509, 573-610, tom II, str. 43)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁵⁶ W tym 7 080 godzin dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i 2 160 godzin dla osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

⁵⁷ W tym 10 200 godzin dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, 2 640 godzin dla osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i 2 255 godzin dla dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

⁵⁸ Pismo z Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu z 1 marca 2021 r., znak: ZP-ZS.3122.325.2020.DP.

⁵⁹ W tym dla 17 z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, pięciu z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i pięciorgo dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

⁶⁰ W tym 4 590 godzin dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, 1 350 godzin dla osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i 1 350 godzin dla dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

⁶¹ Które miały skorzystać z Programu.

⁶² Na przykład: www.pcpwr.powiat-lubin.pl; www.powiat-lubin.pl; www.lubin.pl; <https://lubinextra.pl>; www.lubinski24.pl.

⁶³ Zadań z zakresu rehabilitacji społecznej.

PCPR podejmowało działania w celu rozpoznania i określenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu lubińskiego. Realizowało także programy i projekty dotyczące wspierania osób z niepełnosprawnościami, w tym finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego *Program*. Centrum prowadziło także działania informacyjne skierowane do mieszkańców powiatu lubińskiego o uzyskanym wsparciu finansowym na usługi asystencji i innych formach pomocy dla osób z niepełnosprawnościami.

2. Realizacja zadań wynikających z *Programu*, rozliczanie usług asystenckich oraz uzyskanie zakładanych efektów

2.1. Przystąpienie do realizacji usług asystenta osoby z niepełnosprawnościami

PCPR składając wnioski do Wojewody Dolnośląskiego o środki finansowe z edycji *Programu* na rok 2020 i 2021, dopełniło wszystkich wymogów formalnych. Wnioski te zostały złożone w wymaganych terminach, na formularzach wskazanych w ogłoszeniach o naborze.

(akta kontroli: tom I, str. 520, 522, 527, 613-614, 622-643, tom II, str. 1-4, 234)

Wyżej wymienione wnioski były kompletne i podpisane przez upoważnione osoby (Starostę Lubiąskiego, Dyrektora PCPR). We wnioskach uwzględniono planowane liczby osób z niepełnosprawnościami, którym miały zostać przyznane usługi asystenta. Na rok 2020 zgłoszono zapotrzebowanie na usługi asystenckie dla 30 osób z niepełnosprawnościami. Natomiast na rok 2021, pierwotnie zgłoszono zapotrzebowanie na usługi asystenckie dla 46 osób z niepełnosprawnościami. Jednak po korekcie wniosku⁶⁴, zapotrzebowanie to zredukowano do 27 osób z niepełnosprawnościami. Było to więc o 19 osób z niepełnosprawnościami mniej niż pierwotnie założono. Powyższe kwestie szerzej opisano w pkt. 1.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli: tom I, str. 510-513, 520, 522, 527-530, 614-615, tom II, str. 234)

W związku z zakwalifikowaniem wniosków dotyczących realizacji *Programu* w roku 2020 i 2021, niezwłocznie po ogłoszeniu wyników naboru, złożono Wojewodzie Dolnośląskiemu oświadczenia o przyjęciu środków finansowych⁶⁵. Oświadczenia te zostały podpisane przez Starostę Lubiąskiego.

(akta kontroli: tom I, str. 616, 632-641, tom II, str. 234)

Umowy w sprawie wysokości i trybu przekazywania środków z Funduszu Solidarnościowego, na finansowanie zadania pn.: „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, edycja 2019-2020 i edycja 2021⁶⁶, zostały zawarte pomiędzy Wojewodą Dolnośląskim a powiatem lubińskim odpowiednio 30 grudnia 2019 r.⁶⁷ i 24 czerwca 2021 r.⁶⁸. W trakcie trwania *Programu*, nie podpisywano aneksów do *Umów*.

(akta kontroli: tom I, str. 616-617, tom II, str. 5-25, 234)

⁶⁴ Z uwagi na przyznanie na rok 2021 województwu dolnośląskiemu 50% wnioskowanej kwoty na realizację *Programu*.

⁶⁵ Tj. odpowiednio 28 listopada 2019 r. i 5 marca 2021 r.

⁶⁶ Dalej: *Umowy*.

⁶⁷ Umowa nr 27/AON/2019.

⁶⁸ Umowa nr 5/AOON/2021.

2.2. Realizacja usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami

Centrum podejmowało działania celem realizacji zadań (usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami), zgodnie z postanowieniami *Umów* i załączników do nich, tj. m.in. z *Programem*. PCPR koordynowało realizację *Programu* i prowadziło jego dokumentację, rozliczało środki finansowe z Wojewodą Dolnośląskim, popularyzowało informacje o *Programie*.

(akta kontroli: tom I, str. 536-558, 617, tom II, str. 235)

W powiecie lubińskim usługami asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w ramach *Programu* w okresie 2020-2021 objęto ogółem 46 osób z niepełnosprawnościami, z tego:

- 23⁶⁹ w roku 2020 (w tym 17 osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności i sześć osób posiadających umiarkowany stopień niepełnosprawności),
- 23⁷⁰ w roku 2021 (w tym troje dzieci niepełnosprawnych w wieku do 16 roku życia⁷¹, 15 osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności i pięć osób posiadających umiarkowany stopień niepełnosprawności).

Planowano natomiast objąć tymi usługami łącznie 57 osób z niepełnosprawnościami (z tego 30 w roku 2020 i 27 w roku 2021)⁷².

Jak wyjaśniła Dyrektor PCPR: *Różnica w liczbie osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w odniesieniu do złożonych wniosków, wynika z przyczyn niezależnych od Centrum. Przyczyny te, to między innymi: brak zgody większości asystentów na objęcie wsparciem więcej niż jednej osoby niepełnosprawnej; brak wystarczającej kadry asystentów; brak zgody osób z niepełnosprawnościami na świadczenie usług przez „obcych”, „nieznanych” asystentów, którzy nie zostali przez nich wskazani⁷³; brak zgody asystentów na świadczenie usług na rzecz osób z niepełnosprawnościami wymagających wysokiego poziomu wsparcia, w tym zaburzonych psychicznie; sytuacja panująca w kraju związana z ryzykiem zarażenia wirusem SARS-CoV-2 wywołującym chorobę COVID-19.*

(akta kontroli: tom I, str. 434-437, 439-443, 617-619, tom II, str. 26-32, 235, 494)

W latach 2020-2021 ogółem zrealizowano 7 490 godzin (45,31% z zaplanowanych) usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w ramach *Programu*, z tego:

- 3 770 godzin w roku 2020 (40,80% planu),
- 3 720 godzin w roku 2021 (51,03% planu).

Planowano natomiast zrealizować łącznie 16 530 godzin w tym zakresie (z tego 9 240 w roku 2020 i 7 290 w roku 2021).

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że: *Różnica w zakresie liczby zrealizowanych godzin usług asystenta do zakładanego planu wynika z przyczyn niezależnych od Centrum, a mianowicie z: zakresu czasowego realizacji Programu (w edycji 2020 faktycznie realizowano usługi przez dziesięć miesięcy⁷⁴, a w edycji 2021 przez sześć*

⁶⁹ 76,67% z ogólnej liczby osób planowanych do objęcia usługami.

⁷⁰ 85,19% z ogólnej liczby osób planowanych do objęcia usługami, po korekcie wniosku z 5 marca 2021 r.

⁷¹ Łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

⁷² Nie objęto więc usługami łącznie 11 osób w stosunku do planu (z tego siedmiu osób w roku 2020, i czterech w roku 2021).

⁷³ W trakcie kontroli nie wystąpiły przypadki wskazania asystentów przez osoby z niepełnosprawnościami, na których nie wyraził zgody PCPR.

⁷⁴ Od marca do grudnia 2020 r.

miesiący⁷⁵, co było spowodowane czynnikami występującymi na innych etapach działań m.in. Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu); sytuacji panującej w kraju związanej z ryzykiem zarażenia wirusem SARS-CoV-2 wywołującym chorobę COVID-19 (kwarantanny, izolacje).

(akta kontroli: tom I, str. 618-619, tom II, str. 235-236)

Zgodnie z zapisami *Programu*, w 2020 r. koszt jednej godziny zegarowej wynagrodzenia z tytułu świadczenia usług asystenta nie powinien przekroczyć 30,00 zł (na godziny asystenckie poniesiono ogółem wydatki w wysokości 112 085,69 zł⁷⁶), natomiast w 2021 r. nie mógł przekroczyć 40,00 zł (na godziny asystenckie poniesiono ogółem 148 798,34 zł⁷⁷). Z przeprowadzonych badań kontrolnych nie wynikało przekroczenie zakładanych kosztów w tym zakresie.

(akta kontroli: tom I, str. 411, 620, tom II, str. 236)

Pozostałe koszty usług asystentów wyniosły:

- w 2020 r.: 1 861,84 zł, w tym na:
  - zakup biletów komunikacji publicznej dla asystentów: 127,60 zł,
  - dojazd własnym środkiem transportu asystentów: 509,24 zł,
  - ubezpieczenia OC i NNW asystentów: 1 225,00 zł;
- w 2021 r.: 3 630,11 zł, w tym na:
  - zakup środków ochrony osobistej dla asystentów: 23,77 zł,
  - zakup biletów komunikacji publicznej: 166,23 zł,
  - dojazd własnym środkiem transportu asystentów: 1 084,71 zł,
  - ubezpieczenia OC i NNW asystentów: 1 333,10 zł,
  - zakup biletów wstępu na wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, sportowe lub społeczne dla asystentów: 1 022,30 zł.

Z przeprowadzonych badań kontrolnych nie wynikało przekroczenie zakładanych limitów w powyższym zakresie.

(akta kontroli: tom I, str. 411, 620, tom II, str. 236)

W latach objętych kontrolą do PCPR, ani do Starostwa Powiatowego w Lubinie nie wpłynęły skargi na poziom, zakres i sposób wykonania usług asystenckich.

(akta kontroli: tom I, str. 433, 620, tom II, str. 236)

2.3. Wykonawcy usług asystenta osoby niepełnosprawnej oraz kwalifikacje osób świadczących usługi

Usługi asystenta osoby niepełnosprawnej realizowane były przez asystentów zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia, zawartej pomiędzy Powiatem Lubińskim (reprezentowanym przez Dyrektora PCPR), a osobami wybranymi (wskazanymi przez uczestnika *Programu*) do świadczenia usług asystenckich. W ramach dwóch edycji *Programu*, zawarto ogółem 29 takich umów zleceń (w tym: 14 w edycji 2020 i 15 w edycji 2021). Co do zasady usługi asystenta wykonywały osoby spełniające wymogi określone w edycji 2019-2020 i edycji 2021 *Programu*, a więc posiadały takie kwalifikacje jak:

- w roku 2020: dyplom potwierdzający uzyskanie kwalifikacji w zawodzie asystent osoby niepełnosprawnej, lub co najmniej średnie wykształcenie i co najmniej roczne udokumentowane doświadczenie w udzielaniu bezpośredniej pomocy osobom niepełnosprawnym;

⁷⁵ Od lipca do grudnia 2021 r.

⁷⁶ Zakładany limit: 277 200,00 zł.

⁷⁷ Zakładany limit: 291 600,00 zł.

- w roku 2021: dokument potwierdzający uzyskanie stosownych kwalifikacji zawodowych, np. asystent osoby niepełnosprawnej lub posiadanie co najmniej sześciomiesięcznego udokumentowanego doświadczenia w udzielaniu bezpośredniej pomocy osobom niepełnosprawnym.

Badanie kontrolne dokumentacji 15 asystentów osoby z niepełnosprawnościami⁷⁸ w powyższym zakresie nie wykazało nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom II, str. 46-47, 240-244, 399-416, 418-457)

W edycji *Programu* z 2021 r. w przypadku usług świadczonych na rzecz dzieci niepełnosprawnych do 16 roku życia, z orzeczeniem o niepełnosprawności⁷⁹, we wszystkich trzech przypadkach, osoby świadczące usługi przedstawiły Centrum zaświadczenia psychologa o braku przeciwwskazań do wykonywania czynności asystenta.

(akta kontroli: tom I, str. 617-618, tom II, str. 444-445, 454-457, 461, 465-466)

W toku kontroli przeprowadzono badanie ankietowe asystentów realizujących w latach 2020-2021, usługi dla osób z niepełnosprawnościami. W tym celu wysłano ankiety do 15 asystentów, z których 13 wypełniło ankiety. Z tej grupy m.in.:

- 10 ankietowanych (76,92%) wskazało, że należy zwiększyć nakłady finansowe na tę formę pomocy, aby przynosiła ona oczekiwane efekty indywidualne i społeczne,
- 11 ankietowanych (84,62%), za atrakcyjne w wykonywaniu zawodu asystenta uważało możliwość pomocy osobom niepełnosprawnym,
- pięciu ankietowanych (38,46%) wskazało konieczność zwiększenia nakładów finansowych na *Program*, aby wykonywanie usług asystenta było atrakcyjnym miejscem pracy dla profesjonalistów.

(akta kontroli: tom I, str. 446-462, tom II, str. 237)

Fluktuacja kadr na stanowiskach asystentów dotyczyła tylko jednego asystenta w 2020 r. (3,45%⁸⁰).

(akta kontroli: tom II, str. 48-49, 92)

W roku 2020 wystąpiły trzy wakaty na stanowiskach asystentów. Dyrektor PCPR wyjaśniła, że: *przyczynami wystąpienia powyższych wakatów była m.in.: niewystarczająca liczba kandydatów, którzy złożyli oferty w ramach ogłaszanych naborów⁸¹; sytuacja panująca w kraju związana z ryzykiem zarażenia wirusem SARS-CoV-2 wywołującym chorobę COVID-19; wymagania dla kandydatów na asystenta zgodnie z założeniami Programu na rok 2020. Tym nie mniej Centrum zwracało się z prośbą do ośrodków pomocy społecznej i placówek oświatowych, o rozpropagowanie wśród pracowników i osób zainteresowanych informacją o możliwości świadczenia usług asystenta osoby niepełnosprawnej w ramach Programu. Natomiast w roku 2021 brakowało asystentów dla 10 osób z niepełnosprawnościami. Asystenci osób z niepełnosprawnościami nie pracowali w latach 2020-2021 w nadgodzinach.*

(akta kontroli: tom II, str. 92)

⁷⁸ W tym siedmiu z roku 2020 i ośmiu z roku 2021.

⁷⁹ Łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

⁸⁰ W latach 2020-2021 zawarto łączne 29 umów zleceń dotyczących usług asystenckich.

⁸¹ W roku 2020 w ramach trzech naborów prowadzonych przez PCPR wybrano odpowiednio: 11 osób (20 lutego); 2 osoby (12 marca) i 1 osobę (1 lipca).

Dodatkowo Dyrektor PCPR wyjaśniła, iż: *Centrum nie zgłaszało do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu potrzeby zatrudnienia dodatkowych asystentów z uwagi m.in. na stan faktyczny związany z występowaniem wolnych wakatów (brak wystarczającej liczby chętnych z kwalifikacjami przewidzianymi przez Program). Realizacja zadania przez Centrum odbywała się więc zgodnie ze złożonymi wnioskami, na podstawie których zostały przyznane środki finansowe z Funduszu Solidarnościowego.*

(akta kontroli: tom II, str. 49)

Centrum sprawdzało poziom zadowolenia z oferowanej formy wsparcia przez asystentów osób z niepełnosprawnościami. W roku 2020 wykorzystano w tym celu druk specjalnie opracowanej przez Centrum na tę okoliczność ankiety⁸², a w roku 2021 *Kartę badania jakości świadczonych usług asystenckich w ramach Programu*⁸³. Ponadto w roku 2021 monitorowano świadczone usługi asystenckie poprzez m.in.: przeprowadzanie rozmów telefonicznych przez pracownika Centrum z uczestnikami *Programu*, na podstawie których sporządzano notatkę z rozmowy; kontroli świadczonych usług w ramach *Programu*, z których sporządzany był protokół wraz z dokumentacją fotograficzną; weryfikację otrzymanej od asystentów osób z niepełnosprawnościami dokumentacji potwierdzającej poniesienie wydatków w ramach realizacji usługi asystencji osobistej. Na tej podstawie oceniano pracę asystentów. Dokonywane oceny nie skutkowały wnioskami, uwagami dotyczącymi jakości realizacji usług.

(akta kontroli: tom II, str. 49-50, 64-71, 94)

PCPR nie zlecało realizacji usług z *Programu* organizacjom pozarządowym, ani podmiotom sektora prywatnego. Niezależnie od powyższego w ramach realizacji *Programu*, edycja 2019-2020, Centrum przeprowadziło w roku 2020 otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego w tym zakresie. W wyniku przeprowadzonego ww. postępowania nie wpłynęła do Centrum żadna oferta. W związku z powyższym zostało ono unieważnione.

(akta kontroli: tom I, str. 621, 644-655, tom II, str. 417)

2.4. Przyznawanie usług świadczonych przez asystenta osoby niepełnosprawnej

PCPR opracowało zasady przyznawania usług asystenckich, które określały model postępowania w tym zakresie w takich dokumentach jak:

- *Regulamin rekrutacji do programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” edycja 2019-2020 realizowanego ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób z niepełnosprawnościami,*
- *Regulamin rekrutacji do programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” edycja 2021 realizowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego.*

W powyższych regulaminach określone zostały preferencje brane pod uwagę w trakcie rekrutacji osób z niepełnosprawnościami do *Programu*, a mianowicie: samotne zamieszkiwanie, zamieszkiwanie z pracującymi opiekunami, posiadanie najniższego dochodu, szczególna sytuacja losowa. Dodatkowo w edycji 2021 *Programu*, podczas rekrutacji preferowane były osoby z niepełnosprawnościami wymagające wysokiego poziomu wsparcia, w tym również osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi i z trudnościami związanymi z mobilnością i komunikacją.

⁸² Badanie to przeprowadzono w 2020 r. jednorazowo.

⁸³ Również opracowaną przez Centrum. Badanie to przeprowadzono co miesiąc w okresie lipiec-grudzień 2021 r.

(akta kontroli: tom II, str. 50-51, 72-86)

W każdym przypadku osoba z niepełnosprawnościami⁸⁴ składała kartę zgłoszenia do *Programu*, na podstawie której dokonana była stosowna rekrutacja. Pomoc w przedmiotowym zakresie nie była przyznawana z urzędu.

(akta kontroli: tom II, str. 52, 418-457)

O przyznaniu usług asystenta osobom z niepełnosprawnościami w ramach *Programu* decydował każdorazowo powołany przez Dyrektora PCPR Zespół do wykonywania wszelkich czynności związanych z realizacją *Programu*⁸⁵. W roku 2020 był to Zespół czteroosobowy, natomiast w roku 2021 pięcioosobowy. W jego skład wchodził pracownicy Centrum. Zespół ten podejmował jednoetapowo decyzję o przyznaniu usług konkretnej osobie w ramach *Programu*. Nadzór nad pracami Zespołu w tym zakresie sprawowała Przewodnicząca Zespołu - Dyrektor PCPR, która posiadała głos decydujący w Zespole.

(akta kontroli: tom II, str. 52-53, 80-86, 90)

W latach 2020-2021 do PCPR, wpłynęło łącznie 66 kart zgłoszeń osób z niepełnosprawnościami do uczestnictwa w *Programach*⁸⁶. Usługami objęto 46 osób z niepełnosprawnościami⁸⁷. Negatywnie⁸⁸ rozpatrzono trzy zgłoszenia⁸⁹. Cztery osoby z niepełnosprawnościami⁹⁰ złożyły rezygnacje z usługi asystenta przed rozpoczęciem jej wykonywania. Natomiast 13 osób z niepełnosprawnościami⁹¹ (22,03%)⁹² nie zostało objętych usługami asystenta z powodu braku kadry asystenckiej. Dyrektor PCPR wyjaśniła, że: *część asystentów nie wyrażało zgody na objęcie wsparciem więcej niż jednej osoby niepełnosprawnej*.

(akta kontroli: tom II, str. 53-54)

Odpowiedź odmowną w zakresie przyznania usług asystenta w latach 2020-2021, otrzymało 13 osób uprawionych (z uwagi na brak asystentów) oraz trzy osoby nieuprawnione (z uwagi na niespełnianie wymogów). W ww. zakresie nie było odwołań.

W PCPR nie przyjmowano kart zgłoszeń do *Programu* z założeniem, że usługi zostaną przyznane w kolejnej jego edycji, m.in. z uwagi na niemożność założenia z góry, iż przedmiotowy *Program* będzie realizowany w roku następnym.

(akta kontroli: tom II, str. 54-57, 468-471)

W latach 2020-2021 wystąpiły przypadki rezygnacji dwóch osób z niepełnosprawnościami, które zostały objęte usługami asystenckimi⁹³. Cztery osoby z niepełnosprawnościami⁹⁴ złożyły rezygnacje z usługi asystenta przed rozpoczęciem jej wykonywania. Również pięciu asystentów w tym okresie złożyło

---

⁸⁴ Lub jej opiekun.

⁸⁵ Powołany odpowiednio zarządzeniem nr 5/2020 Dyrektora PCPR z 7 lutego 2020 r. (dla edycji z 2020 r.) i zarządzeniem Dyrektora PCPR nr 15/2021 z 8 czerwca 2021 r. (dla edycji z 2021 r.).

⁸⁶ Z tego 32 w roku 2020 i 34 w roku 2021.

⁸⁷ Z tego 23 w roku 2020 i 23 w roku 2021.

⁸⁸ Pod względem formalno-prawnym.

⁸⁹ Z tego dwa w roku 2020 i jedno w roku 2021.

⁹⁰ W roku 2020.

⁹¹ Z tego trzy w roku 2020 i 10 w roku 2021.

⁹² Spośród 59 uprawionych (tj. tych których zgłoszenia nie zostały rozpatrzone negatywnie i którzy nie złożyli rezygnacji).

⁹³ Jednej w roku 2020 i jednej w roku 2021.

⁹⁴ W roku 2020.

rezygnacje (dotyczące świadczenia usług na rzecz osób z niepełnosprawnościami)⁹⁵.

Planowana liczba godzin usług asystenckich ulegała zmniejszaniu⁹⁶ i nie została w pełni wykorzystana. I tak, w roku 2020 wykorzystano 40,80% z zaplanowanych godzin asystenckich, natomiast w roku 2021 było to 51,03%. Powyższe wyliczenia zostały szczegółowo przedstawione w pkt. 2.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Cele *Programu*⁹⁷ zostały więc osiągnięte w roku 2020 i 2021 wyłącznie w zakresie przedstawionym na wyżej wskazanych poziomach procentowych.

(akta kontroli: tom I, str. 408, tom II, str. 57-58)

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację 20 osób z niepełnosprawnościami⁹⁸, którym przyznano usługi asystenta, w tym trójki dzieci, które korzystały z usług świadczonych przez asystenta, a także dwóch osób, które zrezygnowały z korzystania z tych usług⁹⁹. Badanie to wykazało, że:

- we wszystkich przypadkach złożono karty zgłoszenia do *Programu* oraz stosowne załączniki¹⁰⁰;
- usługami asystenta objęto wyłącznie osoby, do których adresowany był *Program*;
- średni okres na przyznanie usług (od daty złożenia karty zgłoszenia do *Programu*) wyniósł 19,6 dnia. W dwóch skrajnych przypadkach było to 46 dni, co wynikało m.in. z trudności w znalezieniu kandydatów na asystenta dla tych osób z niepełnosprawnościami;
- otrzymywana pomoc polegała najczęściej na wsparciu w wyjściu, powrocie lub dojazdach w wybrane przez uczestnika *Programu* miejsce;
- zakres świadczonych usług był zgodny z zakresem wskazanym w karcie zapotrzebowania na realizację usług asystenta (w roku 2020 i 2021) oraz w karcie zgłoszenia do *Programu* (w roku 2021),
- Harmonogram realizacji pomocy był ustalany (przez uczestnika *Programu* lub jego opiekuna prawnego w porozumieniu z asystentem), oraz był przyjmowany do realizacji (przez pracownika PCPR) w kartach zapotrzebowania na realizację usług asystenta. Nie odnotowano przypadków jego zmiany;
- we wszystkich badanych przypadkach usługi realizowała osoba wskazana przez uczestnika *Programu*¹⁰¹;
- limit godzin usług był zgodny z warunkami określonymi w *Programie*¹⁰². Z uwagi na sytuację epidemiologiczną w kraju, nie w każdym przypadku przyznane godziny były wykorzystywane;
- osoby będące beneficjentami usług asystenckich nie korzystały z innych form pomocy, w tym: usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, o których mowa w ustawie z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹⁰³, usług finansowanych w ramach Funduszu Solidarnościowego lub z innych źródeł;

⁹⁵ Z tego jeden w roku 2020 i czterech w roku 2021. Z tej grupy czterech asystentów świadczyło w dalszym ciągu usługi na rzecz innych osób z niepełnosprawnościami, a jeden asystent nie był w stanie kontynuować asystentury wskutek zakażenia się wirusem SARS-CoV-2.

⁹⁶ W tym m.in. spowodowanym przez osoby z niepełnosprawnościami lub ich opiekunów.

⁹⁷ M.in. ograniczenie skutków niepełnosprawności.

⁹⁸ W tym 10 z roku 2020 i 10 z roku 2021.

⁹⁹ W tym jednej z roku 2020 i jednej z roku 2021.

¹⁰⁰ M.in. orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, obowiązek informacyjny.

¹⁰¹ Kwestię posiadania przez asystentów wymaganych kwalifikacji opisano w pkt. 2.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

¹⁰² Nie przekraczał 30 godzin miesięcznie.

¹⁰³ Dz.U. z 2021 r. poz. 2268, ze zm.

- koszt jednej godziny zegarowej usług asystenta był zgodny z postanowieniami *Programu* i nie przekraczał 30 zł w roku 2020 i 40 zł w roku 2021. Nie przekroczono zakładanego limitu;
- koszty związane z dojazdami asystenta; zakupem biletów wstępu na różne wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, sportowe lub społeczne; zakupem środków ochrony osobistej, w badanej próbie wynosiły łącznie 1 362,52 zł. Nie przekroczono zakładanego limitu. Wszystkie cztery osoby korzystające z dojazdów miały inną niepełnosprawność niż ruchową¹⁰⁴. Powyższe koszty związane z wszystkimi uczestnikami *Programu* szczegółowo przedstawiono w pkt. 2.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego;
- asystenci prowadzili szczegółowo i rzetelnie wymaganą dokumentację, tj.: kartę realizacji usług asystenta, ewidencję biletów jednorazowych oraz ewidencję biletów komunikacji publicznej / prywatnej, ewidencję przebiegu pojazdu;
- w tym samym czasie usługa była realizowana tylko dla jednego uczestnika *Programu*;
- nie było przypadków przyznania kolejnych godzin usług asystenta w ramach środków własnych Centrum;
- dwie osoby z badanej próby zrezygnowały z usług asystenta. Jedna (w 2020 r.) po 10 godzinach realizacji usług, m.in. z uwagi na stan zdrowia osoby z niepełnosprawnościami. Druga (w 2021 r.) po siedmiu godzinach realizacji usług, z uwagi na wymóg szczególnej opieki osoby z niepełnosprawnościami, której asystent nie był w stanie zapewnić. Osoby te nie składały przedtem reklamacji (skarg) do Centrum na jakość otrzymywanych usług;
- w trzech przypadkach z 2021 r. (15% badanej próby) usługi asystenckie rozpoczęły się przed ich formalnym przydzieleniem w formie pisemnej (tj. w dwóch przypadkach¹⁰⁵ o jeden dzień wcześniej, a w jednym przypadku¹⁰⁶ o sześć dni wcześniej), co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom II, str. 277, 280, 313-315, 319-321, 418-457)

W toku kontroli przeprowadzono badanie ankietowe osób korzystających w latach 2020-2021 z usług asystenta osobistego, lub osób ich wspierających. W tym celu wysłano ankiety do 20 wybranych losowo osób, z których 17 zwróciło wypełnione ankiety. Z tej grupy m.in.:

- 16 ankietowanych (94,12%), jako najczęstsze wsparcie asystenta dla osoby niepełnosprawnej, wskazało wsparcie w dotarciu w wybrane przez uczestnika *Programu* miejsce, w wyjściu na spacer,
- 14 ankietowanych (82,35%) wskazało, że korzystając z usług asystenta, częściej spędzało czas poza domem niż przedtem,
- 12 ankietowanych (70,59%) zaznaczyło, iż dzięki uzyskanej pomocy asystenta lepiej radziło sobie z różnymi trudnymi sytuacjami życiowymi,
- 13 ankietowanych (76,47%) stwierdziło, że byli bardzo zadowoleni lub zadowoleni ze wsparcia jakie otrzymali ze strony asystenta, a czterech ankietowanych (23,53%) było czasami zadowolonych z tego wsparcia,
- 16 ankietowanych (94,12%), nie stwierdziło trudnych sytuacji w kontakcie z asystentem.

(akta kontroli: tom I, str. 463-500, tom II, str. 237)

¹⁰⁴ Tj. m.in. spowodowaną chorobami psychicznymi, neurologicznymi, upośledzeniem umysłowym.

¹⁰⁵ 1/2021 i 28/2021.

¹⁰⁶ 13/2021.

2.5. Wydatkowanie i rozliczenie środków na usługi świadczone przez asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej

Wojewoda Dolnośląski przekazał w latach 2020-2021 na realizację (i obsługę) Programu przez Centrum, łącznie 681 358,50 zł, z tego:

- w 2020 r.: 355 468,50 zł (w tym na realizację Programu: 353 700,00 zł, a na obsługę Programu: 1 768,50 zł),
- w 2021 r.: 325 890,00 zł (w tym na realizację Programu: 319 500,00 zł, a na obsługę Programu: 6 390,00 zł).

Przekazanie środków odbyło się zgodnie z terminami wskazanymi w *Umowach*.

(akta kontroli: tom I, str. 411, tom II, str. 7, 18, 97, 101-106, 227)

PCPR prowadziło wyodrębniony rachunek bankowy dla środków z Programu. Centrum z powyższych środków wykorzystало łącznie 274 532,71 zł¹⁰⁷ (115 716,03 zł¹⁰⁸ w roku 2020 i 158 816,68 zł¹⁰⁹ w roku 2021). Kwota zwrotu niewykorzystanych środków wyniosła łącznie: 406 825,79 zł (239 752,47 zł w roku 2020 i 167 073,32 zł w roku 2021).

Jak wskazała Dyrektor PCPR, przyczynami niewykorzystania powyższych środków było m.in.: skrócenie czasu realizacji Programu (w roku 2020 z 12 do 10 miesięcy, a w roku 2021 z dziewięciu do sześciu miesięcy); brak odpowiedniej liczby kandydatów na asystentów; sytuacja panująca w kraju związana z ryzykiem zarażenia wirusem SARS-CoV-2; niższy od planowanego koszt zawartego ubezpieczenia OC i NNW dla asystentów. Nie było możliwości zmiany pierwotniej kwoty środków przyznanych Centrum z Funduszu Solidarnościowego w trakcie realizacji Programu.

(akta kontroli: tom I, str. 411, tom II, str. 98, 227, 484-491)

W toku kontroli badaniem objęto 16 dowodów księgowych, na łączną kwotę 218 182,75 zł (79,47% wszystkich wydatkowanych środków w latach 2020-2021¹¹⁰), dotyczących realizacji i obsługi Programu (w tym osiem z roku 2020¹¹¹, na łączną kwotę 67 122,75 zł i osiem z roku 2021¹¹², na łączną kwotę 151 060,00 zł). Centrum dokonywało opisów dokumentacji finansowo-księgowej związanej z realizacją Programu, zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 21 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości¹¹³. PCPR prowadziło wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową z realizacji Programu w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Poddane badaniu środki finansowe zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem, i zawartymi *Umowami*. Wydatki były poniesione w okresie kwalifikowalności oraz na zadania określone w Programie. Nie wystąpiły przesunięcia w zakresie wydatkowania środków pomiędzy poszczególnymi pozycjami kalkulacji kosztów. Kwoty środków na obsługę Programu były wystarczające. Nie stwierdzono wystąpienia przypadków nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek, kar lub opłat.

(akta kontroli: tom II, str. 98-99, 122-224, 225-226)

---

¹⁰⁷ 40,29%.

¹⁰⁸ Z tego 1 768,50 zł na obsługę Programu.

¹⁰⁹ Z tego 6 388,23 zł na obsługę Programu.

¹¹⁰ Ogółem w tych latach wydatkowano na realizację Programu: 274 532,71 zł (w tym uwzględniono koszty jego obsługi).

¹¹¹ Z tego sześć na najwyższe kwoty i dwa na obsługę Programu.

¹¹² Z tego sześć na najwyższe kwoty i dwa na obsługę Programu.

¹¹³ Dz.U. z 2021 r. poz. 217, ze zm.

Wydatków dokonywano z wyodrębnionego rachunku bankowego dla środków Funduszu Solidarnościowego. Wszystkie koszty związane z realizacją *Programu* były wykonywane na podstawie polecenia przelewu.

(akta kontroli: tom II, str. 99, 101, 495)

PCPR sporządzało i przekazywało Wojewodzie Dolnośląskiemu stosowne sprawozdania (rozliczenia środków w zakresie rzeczowym i finansowym) z realizacji *Programu*, za rok 2020¹¹⁴ oraz za rok 2021¹¹⁵. Dane wykazane w sprawozdaniach zasadniczo były zgodne ze stanem faktycznym i wynikały z dokumentów źródłowych. Jednakże w sprawozdaniu z realizacji *Programu* w 2020 r., w jednym przypadku, koszt zakupu biletu kolejowego dla asystenta (w kwocie 25,80 zł), został zakwalifikowany do kosztów godzin usług asystenckich, co opisano szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom II, str. 99-100, 107, 119-121)

Dokonano terminowego zwrotu niewykorzystanej części środków z Funduszu Solidarnościowego w terminach wynikających z *Umów*, tj. odpowiednio do 15 stycznia 2021 r.¹¹⁶ i do 15 stycznia 2022 r.¹¹⁷, na rachunek bankowy Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu.

(akta kontroli: tom II, str. 100, 114-118)

2.6 Nadzór i kontrola nad realizacją usług oraz ich jakością

Realizacja *Programu* przez PCPR nie była kontrolowana przez służby Wojewody Dolnośląskiego.

(akta kontroli: tom II, str. 230)

W Centrum nie opracowano odrębnej specjalnej procedury reklamacyjnej w zakresie usług asystenta. Tym niemniej wdrożone w PCPR rozwiązania ogólne dotyczące m.in. przyjmowania skarg i wniosków, zapewniały stosowne mechanizmy umożliwiające składanie ewentualnych reklamacji dotyczących wykonywania usług przez asystenta.

(akta kontroli: tom II, str. 230-231)

PCPR podejmowało działania kontrolne realizacji zadań asystentów poprzez:

- sprawdzanie wypełnianego przez uczestników *Programu* druku ankiety, celem analizy poziomu zadowolenia z oferowanej formy wsparcia (edycja 2020)¹¹⁸,
- sprawdzanie wypełnianego przez uczestników *Programu*, druku *Karty badania jakości świadczonych usług* (edycja 2021)¹¹⁹,
- monitoring świadczonych usług asystenckich, przez przeprowadzanie rozmów telefonicznych z uczestnikami *Programu*, z których sporządzane były notatki (edycja 2021)¹²⁰,
- przeprowadzanie kontroli na podstawie *Karty zapotrzebowania na realizację usług asystenta*, z których sporządzane były protokoły kontroli wraz z dokumentacją fotograficzną (edycja 2021)¹²¹.

---

¹¹⁴ 29 stycznia 2021 r.

¹¹⁵ 12 stycznia 2022 r. (zestawienie i sprawozdanie z realizacji *Programu*).

¹¹⁶ Kwotę: 239 752,47 zł.

¹¹⁷ Kwotę: 167 073,32 zł.

¹¹⁸ Dokonano trzynaście takich sprawdzeń.

¹¹⁹ Dokonano 124 takie sprawdzenia.

¹²⁰ Sporządzono 22 takie notatki.

¹²¹ Sporządzono 21 takich protokołów.

Ponadto, Centrum na bieżąco weryfikowało dokumentację wytwarzaną podczas realizacji *Programu* (m.in. *Kartę realizacji usług asystenta*), pod względem merytorycznym oraz formalnym. W wyniku opisanych wyżej działań, pracownicy PCPR (zaangażowani w obsługę administracyjną oraz finansową *Programu*), sprawdzali efektywność, rzetelność i jakość realizacji usług, a także prawidłowość wykorzystania środków otrzymanych na realizację zadania.

(akta kontroli: tom II, str. 64-71, 231-233)

W roku 2021 nadzór nad realizacją usług asystenckich był realizowany również poprzez m.in.: przeprowadzanie rozmów telefonicznych z uczestnikami *Programu*, z których sporządzane były stosowne notatki; kontrole z których sporządzane były protokoły wraz z dokumentacją fotograficzną. Wyniki nadzoru były analizowane. Nadzór ten nie wykazał nieprawidłowości w realizacji usług asystenckich. W efekcie prowadzonego nadzoru omawiano z asystentami zasady bezpieczeństwa związane z przejazdem samochodem prywatnym podczas realizacji usług.

(akta kontroli: tom II, str. 232)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W trzech przypadkach z 2021 r. (15% badanej próby) odnotowano, że usługi asystenckie rozpoczęły się przed ich formalnym przydzieleniem (tj. w dwóch przypadkach¹²² o jeden dzień wcześniej, a w jednym przypadku¹²³ o sześć dni wcześniej).

Dyrektor PCPR wyjaśniła m.in., że: *przyczyną powyższego była oczywista omyłka pisarska (błędnie nabita data przyznania usługi). Powyższy błąd był niezamierzony i wynikał z niedopełnienia najwyższej staranności. Ponadto z wyjaśnień tych wynikało, że: rozpoczęcie usług asystenckich nastąpiło nie wcześniej niż w dniu zawarcia umowy zlecenia z asystentem.*

(akta kontroli, tom II, str. 277, 280, 313-315, 319-321, 399-416, 438, 446, 452, 461-462)

2. W sprawozdaniu realizacji *Programu* w 2020 r., w jednym przypadku, koszt zakupu biletu kolejowego dla asystenta (w kwocie 25,80 zł), został zakwalifikowany do kosztów godzin usług asystenckich.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że: *przyczyną powyższego była omyłka. Różnica pomiędzy pozycjami sprawozdania nie wpłynęła na wysokość wydatkowanych środków ogółem i nie powodowała przekroczenia wnioskowanych kosztów.*

(akta kontroli, tom II, str. 99-100, 107, 119-121)

OCENA CZĄSTKOWA

PCPR składając wnioski do Wojewody Dolnośląskiego o środki finansowe z edycji *Programów* dopełniło wszystkich wymogów formalnych. Podejmowało też stosowne działania w celu realizacji zadania. Centrum wykorzystало w latach 2020-2021, łącznie kwotę 274 532,71 zł (40,29%) środków finansowych przyznanych na realizację *Programu*. Środki te zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem. Wydatki były poniesione w okresie kwalifikowalności oraz na zadania określone w *Programie*. Dokonano przy tym terminowego zwrotu niewykorzystanej części środków z Funduszu Solidarnościowego na rachunek Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. Wskazać również należy, że PCPR podejmowało odpowiednie działania nadzorczo-kontrolne w zakresie realizacji zadań asystentów.

¹²² 1/2021 i 28/2021.

¹²³ 13/2021.

W powyższym obszarze stwierdzono jednakże nieprawidłowości, które miały charakter formalny i nie wpływały na prawidłowość realizacji zadań w obu edycjach Programu.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 *ustawy o NIK*, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
- Wnioski
1. Podjęcie działań w celu zapewnienia rzetelnego dokumentowania przyznawanych usług asystenta osoby niepełnosprawnej.
  2. Doprowadzenie do zgodności przedłożonego Wojewodzie Dolnośląskiemu sprawozdania z realizacji zadań ze stanem faktycznym związanym z kwalifikacją wydatków usług asystenckich.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław,   września 2022 r.

Kontroler
Radosław Chodziński
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis

.....
podpis